

I. A levéltár anyagi ellátottsága, gazdálkodása és technikai fejlesztése

2009-ben a Csongrád Megyei Levéltár összes kiadása 173.365 ezer Ft volt. Ebből a személyi juttatások (rendszeres és nem rendszeres, valamint külső személyi) 101.655 ezer Ft-t, munkaadót terhelő társadalombiztosítási járulékok 30.981 ezer Ft-t, az intézmény-fenntartási és üzemeltetési (dologi) kiadások 40.282 ezer Ft-t volt. Felújítási kiadásokra, illetve felhalmozási kiadásokra sajnálatos módon 2009-ben költségvetésünkéből nem jutott pénz. Az egyéb kiadások pedig 447 ezer Ft-t tettek ki.

A bevételek tételes felsorolása a következő: támogatások, kiegészítések és átvett pénzeszközök összesen 169.392 ezer Ft-t tett ki, ebből a fenntartótól kapott támogatás 163.632 ezer Ft-t, pályázati támogatás pedig 5760 ezer Ft-t volt. Az intézmény alaptevékenységével kapcsolatos egyéb és sajátos bevételei (az intézmény működési bevétele) 4.136 ezer Ft, a kamatbevételek (felhalmozási és tőkejellegű bevételek) nem voltak. A levéltári bevételek összesen 173.576 ezer Ft-t tett ki. (Táblázatos formában a fentieket az 1. sz. melléklet tartalmazza.)

A fentiekből — mint már hosszú évek óta — összességében kitűnik, hogy az összes bevétel mintegy 76,5%-át a személyi juttatásokra, illetve ezek járulékaira kell fordítanunk továbbá, hogy intézményünk működőképességének fenntartása csak az átvett pénzeszközök segítségével biztosítható. A Nemzeti Kulturális Alap, valamint a OKM segítsége és szponzori támogatások nélkül a levéltár tudományos, publikációs tevékenysége teljesen ellehetetlenült volna, hisz erre a szegmentumra költségvetési fedezetünk szinte egyáltalán nincs. Figyelembe véve az amortizációt a különböző technikai eszközök szinten tartása – a fennálló költségvetési arányok mellett – csak a sikeres pályázatokkal lehetséges. Sajnálatos módon azonban a pályázati lehetőségek is egyre inkább beszűkülnek.

A dologi kiadások csekély volta az összes kiadásokhoz viszonyítva több évtizedes jelenség intézményünkben. Felújításra, illetve felhalmozásra sajnálatos módon szinte már évek óta egyetlen egy fillért sem tudunk költeni, így a szinten tartás is nagy nehézségekbe ütközik. Megjegyezzük, hogy 2008-ban az intézmény finanszírozása, illetve bevétele jelentősen több volt mint 2009-ben.

A számítógépparkunk igen elavult. Az év folyamán öt használt számítógépet kaptunk ingyen a Lombardtól. „Az uraságtól levetett gépeket” természetesen

köszönettel és örömmel vettük, de valójában ez nem jelent valódi megoldást. A szakmai kihívások egyre nagyobbak, és ennek elavult számítógépekkel egyre kevésbé lehetséges megfelelni. Pedig a szakmai színvonalunkból és kivívott rangunkból nem kívánunk engedni.

Szegeden egyre inkább problémát jelent a raktározási kérdés megoldatlansága. Jelenleg a szegedi iratanyag négy helyen (Dóm tér; Tisza Lajos krt.; Honvéd tér; Tápé) található. A raktározási körülmények nem felelnek meg a kor követelményeinek. 2007-ben az egész megyei hálózatban elkészült a Magyarországos Levéltár 2005. április 22-én kiadott állományvédelmi ajánlása alapján a raktárak teljes körű felmérése, amely részletes adatokat tartalmaz a raktárak klímájára (hőmérséklet, relatív páratartalom, stb.) vonatkozóan is. Az adatok azt bizonyítják, hogy a raktárak többsége nem felelnek meg az elvárásoknak. A magas hőmérséklet és a nagy hőingadozás az iratanyag lassú károsodásához vezet. A raktárak emeletén tárolt levéltári anyag szárad, töredezik. Reméljük, hogy az évek óta tapasztalt és jelzett gondunk, a levéltári anyag nagyobb károsodása előtt megoldásra kerül. A Honvéd téri raktárunkban csőtörés miatt részlegesen ki kellett ürítenünk az egyik raktárt. A raktár helyreállítása még nem történt meg, mivel a falbontást követően a fal még nem száradt ki teljesen. A téli időszakban a száradásnak a lehetősége sincs meg, mivel a raktárakat anyagi okok még temperáló fűtéssel sem tudjuk fűteni. Így viszont a penészgombák szaporodása elkerülhetetlen.

A Csongrádi Fióklevéltár irodatechnikai eszközei közül a nyomtató és egy számítógépes munkaállomás több mint 10 éves. A munkaállomás memóriája és a processzor órajelének frekvenciája miatt nem alkalmas újabb verziószámú operációs rendszer és programok futtatására, működtetésére. Korszerű adathordozókra – pendriver, DVD - nem lehet menteni, illetve azokról másolni a munkaállomás adatait. A levéltár számítógép parkját és szoftvereit összehangolva alkalmassá kellene tenni a mindennapi hatékony és gyors munkavégzéshez, mivel az elavultság és az alapvető összehangoltság hiánya miatt egyszerű alapvető feladatok elvégzésére nincs lehetőség. Az év végén kapott használt számítógép lehetőséget adott arra, hogy egy régi, már többször javított gépünket lecserélhessük. A kiállításainkhoz házon belül készül az installáció egy része. A meghívók és plakátok, szintén saját készítésűek. A nyomtató nem alkalmas jó minőségű fekete-fehér, illetve színes képek nyomtatására. A folyamatos üzemeltetése már gondot okoz.

Irodatechnikai eszközeink egy új A/4 szkennelvel gyarapodtak. A fénymásológépek cseréje is megtörtént. A tavasz folyamán használt térképtartó szekrényeket kaptunk. A felújításukra még nem került sor. A levéltárhoz tartozó udvar és kert gondozásához szükséges eszközök rendelkezésre állnak, de elhelyezésük komoly gondot okoz. Egyéb tárolási lehetőség hiányában a harmadik raktárban, a levéltári anyag mellett tároljuk a kertészeti eszközöket, kisgépeket. Ez az átmeneti kénysermegoldás azonban sem a tűzvédelmi sem a munkavédelmi előírásoknak nem felel meg. A nyár folyamán a kert ápolása folyamatos volt (kapálás, fűnyírás), ősszel a lombgyűjtés, télen az udvar és az utcafront hó eltakarítása, és a járófelületet csúszásmentesítése is megtörtént. 2008. őszén befejeződött a raktárak tetőszerkezetének szigetelése. A digitális módon regisztrált és mért adatok szerint a tavalyi adott időszak adataival történt összehasonlítás 4°C hőmérséklet különbséget mutatott a raktárak nyári, illetve 3°C a téli abszolút hőingadozása tekintetében.

Hódmezővásárhelyen 2009 szeptemberében megtörtént levéltárunk Bajcsy-Zsilinszky utca felőli homlokzatának rendbetétele, a bejárati kapu és a külső falrész újrafestése. Raktárunk hátsó ablakainak relaxázása is elkészült, így ez a több éves múlta visszatekintő gond immár megoldódott. Az idei munkatervünkben felsorolt technikai eszközök közül előbb egy lézernyomtató beszerzése valósult meg, majd az év végén hozzájutottunk a régóta óhajtott új fénymásológépünkhöz, amely a fénymásoló funkció mellett nyomtatni, és szkennelni is tud. December folyamán vadonatúj székek kerültek levéltárunk kutatótermébe elhelyezésre, melyekkel kényelmesebb körülmények között fogadhatjuk kutatóinkat és ügyfeleinket.

Makón a beázási foltokat kijavítottuk, így ideiglenesen megszüntettük a penészképződést. A bérbeadóval megjavítottuk a WC-t, és a kitört ablakokat. Az irodákban kicseréltük a kiégett neonokat és gyújtókat. A munka- és tűzvédelmi felügyelő által feltárt hiányosságokat megszüntettük, a komolyabb anyagi vonzatúakat viszont 2009-ben nem tudtuk megoldani. Egy felújított számítógépet is kaptunk a Lombardtól.

Szentesen is, mint az egész hálózatban, számítástechnikai berendezéseink nagyobb része elavult; szükséges lenne folyamatos korszerűsítésük. 2009 végén kaptunk ugyan a Lombardtól egy nagyobb teljesítményű használt számítógépet, de ezzel a gondjaink nem lettek megoldva. Sikeres pályázatnak köszönhetően az

udvari épületünk nyílászáróit (ajtók, ablakok), valamint az állandó kiállítótermünk ablakait sötétítő reluxákkal szereltettük fel. Terven kívül, jutányos áron sikerült beszereznünk és megjavíttatnunk 12 db térképtároló fémszekrényt, amelyek hosszú távon megoldják a térképtári-, tervtári- és plakát gyűjteményeink gyarapodásának elhelyezését.

Az év folyamán rendszeresen elvégeztettük a számítógépek, fénymásolók, nyomtatók, stb. karbantartását, amely igen jelentős összeget emésztett fel. Egyes gépek javítása — mivel új vásárlására nincs keret —, szinte egy új árba kerül már.

II. Személyi ellátottság, munkaszervezés és továbbképzés

2009 folyamán a levéltár státusz számában (41 fő) lényeges változás nem történt.

Megürült státuszhelyekre Szegeden új dolgozókat is tudtunk alkalmazni. 2009 februárjától négy órás megbízással alkalmazzuk Buzogány Máriát, ki a DÉLTERV tervrajzainak rendezésében és adatbázis kiépítésében vesz részt, valamint nagy segítségünkre van külföldi kapcsolataink ápolásában szerb nyelvtudása révén. Új dolgozónk Nagyné Veres Tünde is, ki Joly Joker-ként az adatrögzítésen túlmenően pénztárosi és gondnoki feladatokat is ellát. Andrásy Mária Budapesten vállalt munkát. Helyette Domonkos Irist alkalmazzuk, ki a titkárnői feladatok mellett a humánpolitikai feladatokat is ellátja.

Csongrádon 2009. december 1. napjával újra lehetővé vált Kálmánné Juhász Éva kolléganőnk teljes munkaidőben történő foglalkoztatása.

Hódmezővásárhelyen könyvkötő műhelyünkben Makai András nyugdíjba vonulása miatt augusztustól lehetőségünk volt egy második szakképzett könyvkötő munkába állítására, aki december 1-jétől immár egyedül végzi a munkát, az eddigi négy óra helyett nyolc órában.

Makón új alkalmazottként, Urbancsok Zsolt állt munkába szeptember 1-től. A levéltári szakfeladatokon túlmenően ő az egész hálózat megbízott honlapszerkesztője. Nagy Tiborné kolleganőnk négy órás státuszba került.

A levéltár pályázatot írt ki a Szentesen megüresedett levéltár kezelői állásra, amelyet Szeri László 27 éves szentesi fiatalember nyert el. Munkába lépésének

kezdetre: 2009. szeptember 15. A levéltár kezelői munkák mellett az ő referenciájába került a megyei levéltári honlap folyamatos frissítésének elősegítése a szentesi adatokkal. Ezenkívül jól ért a számítástechnikához, a szövegszerkesztő és egyéb programok alkalmazásához, a számítógépek karbantartásához. Öröndetes dolog, hogy az eddig hat órás (heti 30 órás), szerződéses takarítónőnk, László Ferencné munkaideje nyolc órára (heti 40 óra) nőtt. Levéltárunk kiterjedése ezt már régen indokoltta tette.

A Csongrád Megyei Levéltár személyi ellátottsága nem megfelelő. Lényegesen kevesebb munkatárssal rendelkezünk, mint azt az elvégzendő munka igényelné. Ezt az állítást a levéltári szakfelügyelői látogatások egyértelműen és tényszerűen bizonyítják. Idézzük néhány idevágó részletet a 2007. évi szakfelügyelői jelentésből: „A levéltár létszáma 1995-től gyakorlatilag stagnál, noha ugyanezen időszak alatt az őrzött iratanyag jelentős mértékben növekedett... A Csongrád Megyei Levéltár gyűjtőkörébe több mint 700 szerv tartozik, ezzel szemben a szervellenőrzések száma 2006-ban 65 volt (2007-ben, 2008-ban és 2009-ben hasonló volt a helyzet.). Hogy a 10/2002. sz. NKÖM rendeletnek megfelelően három, illetve ötévente sor kerülhessen minden gyűjtőkörbe tartozó szerv ellenőrzésére, ahhoz a létszámot emelni kellene. Emellett a 10/2002. sz. NKÖM rendelet által meghatározott szakmai követelményrendszer új feladatokat adott, az elektronikus nyilvántartási rendszer bevezetése ugyancsak gyarapította a kötelező alapfeladatok számát. Időközben napvilágot látott a kötelező állományvédelmi ajánlás, amely ismét bővítette a levéltárak tennivalóit. Ez utóbbi ajánlás állandó, raktárhelyiségekre lebontott méréseket, és a mért hő- valamint páratartalom eredményeinek naplózását rendelte el. A kutatást, digitalizálást lehetővé tevő pályázatokat a szakmai követelményrendszeren túli munkák vállalásával lehet megszerezni. A következő évtől EU-s pályázatok révén várható nagyobb digitalizálási lehetőség kihasználásának ugyancsak feltétele, hogy rendelkezésre álljon az iratok előkészítésére elegendő munkaerő. (A digitalizálásra való előkészítés laponként történik, azaz igen sok időt igényel.) Az iratgyarapodás és az új típusú feladatok megjelenése által előállott munkatöbblet okozta gondokon a levéltár vezetése jó munkaszervezéssel, a különböző feladatok súlyozásával tud úrrá lenni. (Ez óhatatlanul azzal jár, hogy bizonyos munkák háttérbe szorulnak.) Hogy a szükségesnél alacsonyabb létszám nem okoz nagyobb nehézségeket, az nagyban köszönhető a le-

véltárosok szakmai elkötelezettségének. A alkalmazotti gárda nagyobb része hosszú ideje az intézmény munkatársa, a tapasztalatok, a gyakorlat segít ellensúlyozni a hiányzó státusokból eredő problémákat... A Csongrád Megyei Levéltár létszámhelyzetének vizsgálata nyomán megállapíthatjuk, az intézmény létszám-bővítésre szorulna, levéltárosra, kezelőre, levéltári adatrögzítőre, takarítókra egyaránt szükség lenne.”

A levéltárakkal szemben a kor követelménye támasztja azt az igényt, hogy a nyilvántartások, segédletek, egyes irat-együttesek, stb. digitalizált formában is elérhetőek legyenek. Ha ezen új kihívásnak nem tudunk eleget tenni, kétségtelenül a hazai levéltárak sereghajtói közé sorolódunk.

Továbbtanuló dolgozók, szakmai továbbképzés

Varsányi Attila 2009. április 3-án 100%-os eredménnyel teljesítette doktori szigorlatát, külső PhD-képzése 2010 októberéig tart, addig kell elkészítenie disszertációját, valamint megvédenie azt.

Gazdasági igazgatóhelyettesünk Budapesten végzi gazdasági jellegű felsőfokú tanulmányait.

Domonkos Iris a Szegedi Tudományegyetem Jogi Karán humánpolitikai másoddiploma megszerzésén fáradozik.

Presztóczki Zoltán elvégezte a Magyar Országos Levéltár szervezésében Budapesten tartott levéltári kezelői tanfolyamot, ami hetente egy nap elfoglaltságot jelentett számára.

Az intézmény vezetősége jelen volt Pécsen az ÖLT és az MLE közös közgyűlésén.

Valamennyi munkatársunk részt vett a Csongrád Megyei Levéltári Napok októberi programsorozatán, valamint több kollégánk képviseltette magát a Magyar Levéltárosok Egyesülete országos vándorgyűlésén is.

Végül a személyi rész tárgyalásánál szomorú kötelességünk megemlékezni elhunyt kollégáinkról. Levéltárunkat több ízben súlyos csapás érte.

Csúcs Béla kollégánk 2009 áprilisában agytörzsi trombózist kapott, s közel három hónapi éber kóma után, július 5-én 52 éves korában meghalt.

2009. május 7-én temettük el volt nyugdíjas kollegánkat, dr. Barta Lászlót, aki a szentesi levéltár 1978–1995 közötti igazgatója volt.

Szintén elhalálozott dr. Kanyó Ferenc, volt nyugdíjas kollegánk, kit 2009 nyarán temettünk el.

Munkásságukat és emléküket kegyelettel megőrizzük. Béke poraikra!

III. A gyűjtőterület felügyelete

2009-ben 50 szervlátogatást terveztünk, ezzel szemben 47 szervnél 61 ellenőrzés valósult meg.

Csongrádon:	6 szervnél	10 alkalommal;
Hódmezővásárhelyen:	7 szervnél	10 alkalommal.
Makón:	8 szervnél	9 alkalommal;
Szegeden:	21 szervnél	27 alkalommal;
Szentesen:	5 szervnél	5 alkalommal.

Szervnyilvántartásunkat a levéltárak tevékenységével összefüggő szakmai követelményekről kiadott 10/2002. (IV. 13.) NKÖM sz. rendeletben meghatározott feltételek szerint folyamatosan korszerűsítettük, és ezzel párhuzamosan teszteltük az egész hálózatban az E-archívum szervnyilvántartó programját.

Szervlátogatások és irattár ellenőrzések

Szegeden továbbra is nagy hangsúlyt fektettünk a jogszolgáltatási szervek (bíróság, ügyészség) irattárainak ellenőrzésére. Ezek az ellenőrzések elsősorban a későbbi iratátvételeket készítették elő. E szerveknél igen nagy mennyiségű kintlévőség van, de a már említett raktár kapacitási gondok miatt az iratanyag teljes mennyiségét nem tudjuk átvenni. Kiemelt szerepet kapott 2009-ben a Csongrád Megyei Munkaügyi Központ selejtezésének a figyelemmel kísérése is.

Csongrádon elsősorban a XXVI. fondőcsoportba tartozó szociális és oktatási intézményekben történtek szervlátogatások. Ezenkívül a Csongrádi Ruhai és Kereskedelmi Kft-nél ellenőriztük az őrizetükben lévő szövetkezeti iratanyag selejtezését és a levéltári átadásra történő előkészítő munkát.

Hódmezővásárhelyen az iratkezelést és irattározást hét szervnél összesen tíz esetben ellenőriztük. A szervlátogatások elsősorban tervezett iratgyűjtésekhez, valamint bejelentett iratselejtezésekhez kapcsolódtak, az utóbbiakhoz szakmai segítséget is nyújtottunk. Az év folyamán hét szervtől beérkezett, összesen huszonhárom iratselejtezési jegyzőkönyvet vizsgáltunk felül, három alkalommal a helyszínen. Felszámolásról, illetve végelszámolásról egy esetben kaptunk értesítést, ez külön intézkedést nem igényelt. Iratkezelési szabályzatot, illetve mellékletét képező irattári tervet egy esetben (Hódmezővásárhelyi Erzsébet Kórház–Rendelőintézet) küldtek meg véleményezésre, módosító javaslatainkat átvezették a tervezeten.

Makón négy polgármesteri hivatal (Pitvaros, Csanádpalota, Magyarcsanád, Kiszombor) irattárát és iratkezelését ellenőriztük. Ezenkívül folytattuk az oktatási és szociális intézmények ellenőrzését is.

Szentesen folytattuk a még kint lévő általános iskolai iratanyagok, lejárt őrzésidejű iskolai anyakönyvek átvételét. A legtöbb helyről már az elmúlt években beérkeztek az iratok, de még mindig volt olyan iskola, amely nem adta levéltárba az iratait. A 2007-ben megszűnt szentesi Gróf Széchenyi István Általános Iskola (volt Berekháti Általános Iskola) iratai is csak többszöri felszólításra kerültek levéltárba, megnehezítve a fondok összevonását, a végleges levéltári rend kialakítását, és a végső terjedelem megállapítását. A nehézséget fokozta, hogy a Széchenyi Általános Iskola iratai közé voltak keveredve az egykori Szentesi Kültéri Iskolák Igazgatóságának 1949–1993 között keletkezett iratai is, amelynek rendezését emiatt újra kellett kezdeni. Mivel iratmentésről volt szó, selejtezés nélkül, ömlesztett állapotban voltunk kénytelenek átvenni az érintett iratokat. Emiatt végleges rendezésük átcúszik 2010-re.

Szervlátogatásaink tapasztalatai igen vegyesnek mondhatók. Néhány jellegzetes példát emelünk csak ki a tapasztalatokból.

Az alsó fokú oktatási intézményekben lefolytatott szervellenőrzések igen lehangoló képet nyújtanak az egész megyében. Az iskolák többségében — rész-

ben létszám hiány miatt — nem tudnak megfelelő hangsúlyt fektetni az irattározásra. Több helyen nem lelhetőek fel még a tantestületi értekezletek jegyzőkönyvei sem. Így az iratátvételek során csak az anyakönyveket tudjuk levéltári megőrzésre átvenni.

Folyamatosan tapasztaljuk, hogy a privatizált gazdasági szervek régi iratanyagának megfelelő kezelése és ezek begyűjtése mind nagyobb nehézségekbe ütközik, mivel ezeken a helyeken általában romlottak az iratkezelés feltételei. A külön irattárosi státusz már a múlté. Ahol igény volt rá, ott szakmai segítséget nyújtottunk az iratképzőknek.

Az önkormányzatoknál sem javult a helyzet 2009-ben. A jelenlegi közigazgatásban dolgozók csak az iratok ügyviteli értékét ismerik fel. Csak azok az iratok érdeklik őket, amelyek még ügyviteli szempontból használatosak. Tetézi még a bajt, hogy a gazdasági megszorításokat követően a hivatali dolgozók létszámának csökkenése miatt több helyen megszűnt a független iktató-irattáros munkakör. Az iratok nyilvántartását általában ügyintézők látják el kapcsolt munkakörben, aminek következményeként az irattári teendők elvégzésére sem idő, sem energia nem marad. Így természetesen továbbra is nagyon vontatottan halad az 1990 előtt keletkezett volt tanácsi iratanyag levéltári átadásának előkészítése. A községek többsége önállóan végzi a selejtezéseket, ezért helyszíni ellenőrzéseket kellett, illetve kell tartanunk, mert bár vállalták az aktaszintű selejtezést és útmutatásaink alapján a hibásan tételszámozott iratok visszaminősítését, a gyakorlatban azonban a munkát önállóan nem tudják elvégezni.

Általános tapasztalatunk már évek óta, hogy a szabályzatok készítésére kötelezettek sem a kiadott minisztériumi minták, sem a levéltárunk által készített javaslatok alapján nem képesek önállóan, a saját helyi sajátosságainak megfelelő szabályzatok alkotására. Sajnos a szabályzatot készítő jegyzőknek, illetve jogászoknak alapvető ismereteik sincsenek a saját iratkezelésük rendjéről és rendszeréről. Tovább árnyalja a képet, hogy az önkormányzatok számára a belügyminisztérium által kiadott irattári terven módosítást, „testre szabást” nem is szabad végrehajtani. Ennek ellenére szükséges, hogy a levéltár jóváhagyja az irattári tervet. Ez az eljárás így teljes egészében formálissá vált. Lehetséges megoldásként felvetődött több helyen is, hogy sokat javítana a jelenlegi helyzeten, ha a levéltár

átvállalhatna bizonyos feladatokat (iratkezelési szabályzatok elkészítése, az irattárak időszakonkénti közös rendbetételében való aktív közreműködés, stb.). Ehhez azonban a megyei levéltár személyi (önálló, csak gyűjtőterületi munkával foglalkozó referenseink nincsenek) és dologi feltételeit kellene bővíteni.

Selejtezések ellenőrzése

A megyei hálózatban 63 szerv iratselejtezését ellenőriztük — részben helyszínen — 75 alkalommal. A selejtezéseket általában a kezdetüktől fogva figyelemmel kísértük, és menet közben érvényesítettük a levéltár elvárásait. Tapasztalatunk szerint a bejelentett iratselejtezések köre egyre inkább a közfeladatokat ellátó szervek kérelmeire szűkül le. (Ugyanakkor a jelentősebb gazdasági vállalkozások, az időközben privatizált és talpon maradt nagyvállalatok továbbra is végeznek szabályos iratselejtezést, és többségük részénél szakmai érdeklődés is mutatkozik az irattározás iránt. Az iratok levéltárba átadását azonban nem tervezzük, mivel önálló „levéltárat” kívánnak felállítani, ami helyes elgondolás.)

A selejtezést végző hivatalok, gazdasági cégek, oktatási intézmények, stb. minden esetben a levéltár folyamatos szakmai segítségére tartottak igényt. Sokszor erőn felül is végeznünk kellett ezt a munkát, mert több esetben a selejtezés befejeztével derült ki, hogy azt rosszul végezték el, a levéltári átadásra előkészített iratok, pedig összekeverve, hiányosan kerültek dobozba, illetve az iratátadási jegyzőkönyv nem fedte a valóságot. Sajnos több önkormányzat esetében azt tapasztaltuk, hogy — a levéltári útmutatás ellenére — a selejtezést mechanikusan hajtják végre. Ezek elkerülése miatt az iratselejtezési munkát a helyszínen kellene folyamatosan figyelemmel kísérenünk, de az állandó létszámhiány miatt egyre nehezebben tudunk megfelelni a szervellenőrzési feladatoknak.

Csődügyek

Az egész megyei hálózatban, 2009-ben, 176 felszámolási és végelszámolási eljárás megkezdéséről, illetve befejezéséről érkezett értesítés. (A folyamat csökkenő tendenciát mutat, ugyanis 2000-ben 418, 2001-ben 449, 2002-ben 376, 2003-ban 327, 2004-ben 308, 2005-ben 287, 2006-ban 267, 2007-ben 223, 2008-

ban 219 bejelentés érkezett.) Sajnálatos módon az el nem intézett ügyek száma nem csökkent.

A felszámolások és végelszámolások változatlanul zömmel értékhatár alatti cégeket, szervezeteket érintenek, az általános iratkezelési morál szempontjából mégis aggasztó, hogy ebben az évben is utólag derült ki több cégről, hogy irataik eltűntek, azokat még a felszámolóknak (végelszámolóknak) sem adták át. Az értékhatár alatti cégek nyilvántartását nem lehet elhanyagolni, hisz térségünk jelenlegi gazdaságára még mindig a rövid életű kis vállalkozások a jellemzőek. A cégek felszámolásáról és megszűnéséről szóló bejelentéseket a cégbíróság általában elektronikus úton juttatja el levéltárunknak. A végelszámolás alá került cégeknek csak a megszűnésükről értesülünk, mivel a végelszámolók általában nem tesznek eleget bejelentési kötelezettségüknek.

Folyamatosan tapasztaljuk, hogy a privatizált gazdasági szervek régi iratanyagának megfelelő kezelése és ezzel begyűjtése is mind nagyobb nehézségekbe ütközik, mivel ezeken a helyeken általában romlottak az irattározás feltételei.

A csődértesítéseket nyilvántartásba vesszük, a felszámolókat tájékoztatjuk az iratokkal kapcsolatos teendőikről. A felszámolókkal változatlanul nem sikerült megértetnünk, hogy munkájukban az iratokról való gondoskodást helyezték előbbre.

Gyűjtőterületünkhöz tartozó vállalatok, gazdasági szervek megszűnéséről sok esetben csak úgy szerezhetünk tudomást, ha folyamatosan figyeljük régióink gazdasági életének változásait. Továbbra is gyakran fel kell vállalnunk a felszámolási (végelszámolási) eljárást végzőkkel szemben a konfrontációt, hogy a történeti értékkel bíró iratanyag ne kallódjon el. Szintén szomorúan tapasztaljuk, hogy a cégbíróság továbbra is befejezi a felszámolási eljárást anélkül, hogy a felszámolt cégek iratanyagára vonatkozó levéltári igazolást kérnék.

IV. Anyaggyarapítás, anyagvédelem

Iratátvétel

Az egész megyei hálózatban 173,71 fm terjedelemben vettünk át iratokat.

Csongrádon öt fondfőcsoportba tartozó, maradandó értékű iratanyagot vettünk át. Két, már levéltári fonddal rendelkező szövetkezet iratanyaga is levéltárba került. Az átvett iratok mennyisége 2,89 fm. (Részletezve l.: 2/a. mellékletben.)

Hódmezővásárhelyen az iratátvételek révén 12 fondfőcsoportban összesen 35,58 fm irattal gyarapodott állományunk. Mindez 53 szerv, illetve személy fondját jelentette, 27 új fondunk keletkezett. Levéltárunk őrizetébe került Szabó Ernő gazdag és értékes sporttörténeti dokumentumgyűjteményének iratjellegű része. A legnagyobb mennyiséget kiadó tételt Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának 1991–1992. évi iktatott iratai képezik, ezeket megfelelő selejtezést követően vettük át. Speciális, nagyon értékes anyagként kerültek levéltárunkba a hódmezővásárhelyi földrendező és földkiosztó bizottságok 1992–1995. évi iratai, amely anyag a rendszerváltozás utáni helyi földképzést dokumentálja. Kezdeményezésünkre és közreműködésünkkel több szervnél megkezdődött és folyamatban van a maradandó értékű iratanyag előkészítése levéltári átadásra, amire várhatóan 2010-ben fog sor kerülni. (Részletezve l.: 2/b. mellékletben.)

Makón a XXV. és XXVI. fondfőcsoportokból 5 fondképzőtől vettünk át iratanyagot 17,23 fm terjedelemben. (Részletezve l.: 2/c. mellékletben.)

Szegeden átvételre került Balástya község Tanácsának 1974-1990 között keletkezett iratanyaga, valamint vettünk át iratokat a bíróságoktól is. Szegeden átvételre került összesen 31,58 fm irat. (Részletezve l.: 2/d. mellékletben.)

Szentesen az iratátvétel legjelentősebb tételeit a fentebb említett két iskolai anyag tette ki, valamint a Szentes Város Polgármesteri Hivatalától (1991-1998)

átvett iratok. Az összes átvétel 86,43 fm terjedelmű. (Részletezve l.: 2/e. mellékletben.)

Anyagvédelem

1. Könyvkötészet

Állományvédelmi szempontból igen nagy jelentőségű a hódmezővásárhelyi fióklevéltárunkban működő könyvkötő műhely. A megyei hálózat számára az egyszemélyes műhely végzi el a megrongálódott kötetek újrakötését, valamint a folyóiratok és lapok bekötését. Könyvkötészetünkben Makai András könyvkötő mester folyamatosan végezte a megrongálódott könyvek és segédkönyvek, a beszerzett újságok, folyóiratok bekötését a teljes megyei levéltári hálózat részére, 2009 augusztusától október végéig immár utódjával, a nyolc órában munkába állt Andrási Évával közösen, aki novembertől már egyedül vezeti a könyvkötészetet. A Csongrád Megyei Levéltár (Szeged) részére elkészült 57 db folyóirat és könyv kötése javítással, valamint 3 db plakáttartó doboz. A Csongrádi Levéltárnak 12 db napilap, 2 iktatókönyv, a Szentesi Levéltárnak 1 db könyvkötés és 3 db napilap kötése. A Hódmezővásárhelyi Levéltár részére 19 db könyvkötés, 41 db félbőrbe kötött anyakönyv, 2 db repertórium, 21 kötet iktató- és mutatókönyv bekötése, 6 db napilap kötése, emellett 180 db zacskó, 1 folyóirattartó dosszié, 1 félbőr anyakönyvtartó tok készült el.

2. Mikrofilmezés

A Mormon Egyház részére folyamatosan végezzük az anyakönyvi másodpéldányok digitalizálását. 2009-ben Bálint Hajnalka levéltári fotós a Szabolcs–Szatmár–Bereg megyei születési (1910–1918), házassági (1910–1948) és halotti

(1910–1978) anyakönyvekből összesen 109.906 felvételt (képfájlt) készített el. Szeptemberben álltunk át a Szabolcs megyei anyag fotózásának befejezése után új projektünkre, a Csongrád Megyei Levéltár állami anyakönyvi másodpéldányainak – születési (1913–1920), házassági (1913–1950) és halotti (1913–1980) – digitális fényképezésére, melyből az év végéig 60.416 felvétel készült el.

3. Digitalizálás

Csongrádon digitalizálásra kerültek a rendezésre felvett iratokból kiemelt fejléces levél- és számlapapírok (22 db) illetve pecsétlenyomatok (148 db). Az eddig digitalizált anyag a digitális gyűjteménybe került, mely két új adatbázis alapját képezi majd. 733 db digitális fénykép készült a levéltári és városi rendezvényekről, melyek a digitális fényképgyűjteménybe kerültek. Intézményünk a csongrádi Kossuth Lajos Általános Iskola által készítendő iskolai évkönyv előkészítő munkáját támogatta 80 db iskolai oklevél digitalizálásával.

V. Iratrendezés

Alapszintű rendezés

Alapszintű rendezést csak Makón végeztünk. Makón a Tsz és ÁFÉSZ anyagok gyakorlatilag nem alapszintű, hanem rendezetlen állapotban voltak. Ilyen állapotban nem volt célszerű a várható költözés miatt dobozba tenni az iratokat, ezért rendeztük alapszintre a fondokat. (Nem középszintre, mert az nagyon lelassította volna a munkát, hanem egy azt megközelítő állapotra. Ezt kb. 0.6 fm/nap gyorsasággal lehetett végezni.) Ide sorolható az a munka is, amelyet „dobozolásra előkészítve” munkanévvel illetünk. Ez azt jelenti, hogy az iratanyag szét van válogatva gazdasági szervek és iratfajták (állagok) szerint, mintaállványozására csak dobozhiány miatt nem került sor. (Részletezve l.: 3. sz. mellékletben.)

Középszintű rendezés

Az egész megyei hálózatban 2009 folyamán tovább folytattuk a VIII. és XXVI. a fondfőcsoportok egy részének középszintű rendezését, hisz terveink szerint ismertető leltárt szeretnénk megjelentetni az alsó fokú oktatási intézmények fondjairól.

Csongrádon középszintű rendezésre került a XIV. és a XXVI. fondfőcsoportból öt fond, összesen 7,92 fm terjedelemben. (Részletezve l.:4/a. mellékletben.)

Hódmezővásárhelyen a 2009. évi középszintű iratrendezésünk homlokterében a 2008 folyamán átvett iskolai iratanyag állt (VIII. és XXVI. fondfőcsoportok), ez javarészt a már rendezett fondok új iratokkal való kiegészítését, a fondossziék aktualizálását jelentette. Emellett a már teljes körűen rendezett fondfőcsoportjainkhoz (pl. VI. és X.) 2008 folyamán átvett új iratanyagok rendezését végeztük el. A középszinten rendezett iratok mennyisége összesen 35,86 fm. (Részletezve l.: 4/b. mellékletben.)

Makón a Juhász Gyula Szakközépiskola, a Szociális Otthon, a Bíróság és a Vízmű Társulat iratanyagát rendeztük középszintre összesen 16,23 fm terjedelemben. (Részletezve l.: 4/c. mellékletben)

Szegeden tovább folytattuk a VIII. fondfőcsoportból az oktatási intézmények középszintű rendezését. Az új fondszerkesztési alapelvek értelmében néhány iskolai iratanyag összevonásra került. Így néhány volt XXVI. fondfőcsoportba tartozó fondot beolvasztottuk a VIII. fondfőcsoport megfelelő fondjába. Ezenkívül a XXIII. fondfőcsoportból Szeged város tanácsi iratainak rendezéséhez is hozzákezdünk. A középszintre rendezett iratanyag mennyisége összesen 64,76 fm. (Részletezve l.: 4/d. sz. mellékletben.)

Szentesen folytattuk a VIII. és XXVI. fondfőcsoportba tartozó alapfokú (elemi, általános) iskolák, valamint a polgári- és tanonciskolák iratainak rendezését. A korábbi akadályok jórészt elhárultak, így a tervben szereplő 15 fond közül 13 fond rendezését sikerült lezárunk. Összesen 13 fondot rendeztünk 5,97 kfm terjedelemben.

Az egész megyei hálózatban összesen 130,74 fm iratanyagot rendeztünk.

Darabszintű rendezés

Csongrádon folytatódott a fényképgyűjteményünk anyagából a csongrádi rendezvényeket megörökítő képek leltározása. A pecsétnyomók és bélyegzők gyűjteményébe 21 db új bélyegző került beleltározásra.

Szegeden tovább folytattuk (VI. 504.) Csongrád Vármegye és Szeged thj. Város Tanfelügyelőségi iratainak darabszintű rendezését 2,86 fm terjedelemben, valamint darabszintű rendezésre került (IV. B. 1416) Szeged Város Leltárbiztosi Hivatalának iratai 1,44 ifm és a (VII. 4.) Szegedi Királyi Ügyészség iratai (1913-1914) 5,04 fm terjedelemben. 2009-ben folytattuk a DÉLTERV terveinek darabszintű rendezést. A palliumokon belül körülbelül 14 ezer tervdokumentum rendezését végeztük el. A legjobban károsodott pauszokon anyagvédelmi munkálatokat is végeztünk.

Szentesen folytatódott a Plakátgyűjtemény (XV. 34.) és a Fotótár (XV. 51.) összekeveredett anyagának rendezése, új tárolóegységekbe helyezése.

V/a. Raktárrendezés

Hódmezővásárhelyen a sok új átvétel miatt teljes raktárrendezést kellett végeznünk az iskolai főcsoportok (VIII. és XXVI.) vonatkozásában, ami összesen 112,66 fm irat megmozgatását, sorba rendezését jelentette.

VI. Selejtezés

2009-ben selejtezést csak Hódmezővásárhelyen végeztünk a középszintre rendezéssel párhuzamosan három fondban (XXVI. 119. Hódmezővásárhelyi Szent István (Vöröslobogó) utcai (Kun Béla) Általános Iskola iratai 1948–1992; XXVI. 120. Hódmezővásárhelyi Sztálin (Kossuth, Lenin) utcai, 1965-től József Attila Általános Iskola iratai 1952–1992; XXVI. 122. Hódmezővásárhelyi Tarjáni (Zalka Máté) Általános Iskola iratai 1949–1988) összesen 2 ifm terjedelemben.

VII. Segédletkészítés

Nyilvántartási segédletek

Az egész megyei hálózatban minden középszinten rendezett fondhoz áttekintő raktári jegyzék és fondtörténet készült. A változásokat átvezettük a tervezési számítógépes nyilvántartáson. A nyilvántartási segédletek egyben kutatási segédletül is szolgálnak.

Szegeden és Csongrádon a darabszinten rendezett fondokhoz szintén áttekintő raktári jegyzékek készültek.

Az egész megyei hálózatban folytatódott az Egységes Levéltári Elektronikus Nyilvántartó Rendszer feltöltése. Kialakításra került a törzskönyvi nyilvántartás alapjául szolgáló törzskönyvi struktúra, a fondnyilvántartás bevitele megtörtént. Az e-Archívum törzskönyvi részének alaposabb, részletekbe menő kitöltése a továbbiakban is szükségessé teszi a már rendezett iratanyag ellenőrzését, amely egyúttal kiterjed a mintaállványozás elkopott, elkopóban lévő, vagy valamilyen oknál fogva hiányzó darabjaira (doboz- és kötetfeliratokra), a több példányban elkészített fond dossziék valamilyen oknál fogva hiányzó példányainak pótlására, illetve az annak idején írógéppel elkészített kutatási segédletek digitalizálása is szükséges.

Az egész hálózatban, az iratképző szervezetekben történt változásokat figyelembe véve módosítottuk a szervkatasztert.

Kutatási segédletek

Az egész megyei hálózatban 1849-ig feldolgozásra kerültek a testamentumok. Pályázati pénz segítségével ezt a kutatási segédletet (adatbázist) megjelentettük a levéltár honlapján (www.csml.hu). Szintén a világhálóra tettük fel a Csongrád megyei tanácsi tisztségviselők (1950-1990) arcontológiáját.

Az egész megyei hálózatban az eddigi gyakorlatot folytatva a rendezésre kerülő fondok iratairól feltáró cédulák készültek és bekerültek a számítógépes nyilvántartásba. Folytattuk a Csongrád megye térségéhez tartozó iskolákban tanító tanítók és tanárok névsorának adatbázisba történő felvitelét.

Csongrádon a fotótári anyag elektronikus leltárkönyvét továbbra is folyamatosan vezettük, mely így naprakész és kutatási segédletül is szolgál. Szintén kutatási segédlet a pecsétnyomók és bélyegzők gyűjteményének darabjaiból létrehozott adatbázis is, mely 11 új darabbal bővült. A rendezés során készült feltáró cédulák folyamatosan számítógépes adatbázisba kerültek (382 db).

Szegeden aktaszintű feltáró cédulák készültek a darabszintű rendezéskor, amelyek adatai számítógépre is kerültek. 2009-ban folytattuk Szeged sz. kir. Város Tanácsülési jegyzőkönyveinek darabszintű regesztázását. A DÉLTERV terveinek kutatási segédletül szolgáló adatbázisának kiépítését is tovább folytattuk. 2009 folyamán 1900 tételt rögzítettünk, illetve 520 darab pallium feljegyzékelése történt meg, valamint folytatódott Szeged Város Építési Terveinek és Iratainak Gyűjteményéből készített kódlapok számítógépre vitele is.

VIII. Kutató- és ügyfélszolgálat

Kutatószolgálat

A kutatószolgálat megyei összesített adatai az elmúlt évhez (2008) viszonyítva a kutatók számában és a kutatási esetek számában is csekély növekedést mutat. (Az elmúlt öt év adatai a következők voltak: 2004-ben 472 kutató kutatott 2978 esetben; 2005-ben 419 kutató kutatott 2678 esetben; 2006-ban 415 kutató kutatott 2998 esetben; 2007-ben 500 kutató kutatott 3344 esetben; 2008-ban a kutatók 437 kutató kutatott 2992 esetben). 2009-ban a kutatók száma 483, a kutatási esetek száma pedig 3027 volt. A kutatók elsősorban jog-, közigazgatás-, építés-, oktatás-, család- és egyéb helytörténeti jellegű témákra adtak be kutatási kérelmet.

Ügyfélszolgálat

Az elmúlt évekhez viszonyítva 2009-ben az ügyfelek száma csökkenést mutat levéltárunkban. Számuk szinte az ún. „kárpótlási időszakhoz” hasonló mértéket mutat. (1997-ben 1508, 1998-ban 1963, 1999-ben 1440, 2000-ben 1539,

2001-ben 1609, 2002-ben 1626, 2003-ban 1562, 2004-ben 1362, 2005-ben 1432, 2006-ban 1703, 2007-ben 1712, 2008-ban 1727 volt az ügyfelek száma). 2009-ben 1318 ügyfél kereste fel levéltárunkat.

Az ügyintézés rendje az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló jogszabály alapján történik. A levéltárhoz forduló ügyfelek ügyük továbbviteléhez megfelelő útmutatást kapnak. Általános tapasztalat, hogy az ügyfelek megelégedéssel veszik tudomásul a kapott információkat. Az ügyintézési határidő lecsökkent 15 napra.

Legtöbb megkeresés nyugdíjügyben érkezett levéltárunkhoz. Az építési tervek kiszolgálása is egyre több feladatot ró munkatársainkra. Igen sok ügyfél kereste fel intézményünket iskolalátogatási bizonyítványok kiadása tárgyában is.

Itt említendő meg, hogy Urbancsok Zsolt 2008 novemberétől átvette a Csongrád Megyei Levéltár internetes honlapjának szerkesztési, frissítési teendőit. Néhány hónap alatt máris nagymértékben növelte a Honlap információs értékét, tartalmi színvonalát, külső megjelenítését és a honlap látogatottsága is igen magas számot mutat.

IX. Kiadványi munka

2009-ban elsősorban pályázati pénzeszközök felhasználásával intézményi kiadásban két kiadvány látott napvilágot. A Dél-alföldi évszázadok 26. köteteként Antal Tamás: A tanácsrendszer és jogintézményei Szegeden (1950-1990), valamint a Tanulmányok Csongrád megye történetéből sorozat 37. köteteként Tamasi Mihály: A szegedi gazdapolitikus, Nagyiván János (1893-1961) című kötetét jelentettük meg. Intézményi támogatással jelent meg Labádi Lajos szerkesztésében, a Nagy István Baráti Kör kiadványa, Nagy István három évtized a tanári katedrán. Felsőoktatás-pedagógiai és történelmi tanulmányok című tanulmánykötet.

A Szeged monográfia 1945–1990-ig terjedő kötetének szervezési és szerkesztési munkálatait ugyancsak a levéltár végzi prof. dr. Blazovich László értő irányítása mellett.

2009. novemberében megjelent az Oppidum Csongrád című helytörténeti periodika tematikus száma „Tanulmányok a csongrádi feketevárról” címmel. A kötet könyvbemutatójára 2009. december 10-én került sor.

2009 márciusában jelent meg a Szeremlei Társaság 2008. évi évkönyve, Kovács István és Varsányi Attila szerkesztésében, a kötet szerzői között Varsányi Attila, Makó Imre, Presztóczki Zoltán, Kruzslicz István Gábor, valamint Labádi Lajos szentesi kollégánk is megtalálható. Egyúttal 2009 tavaszán már megkezdődött a társaság legújabb évkönyvének összeállítása és szerkesztése is, e 2009. évi évkönyv várható megjelenési ideje 2010. március.

Labádi Lajos szerkesztőként, Csúcs Béla és Kálmánné Juhász Éva műszaki szerkesztőként közreműködött István Ferenc: Kilenc év Szibériában. Egy volt szentesi hadifogoly visszaemlékezései 1916–1925 című könyvének elkészítésében. Ez egyben egy új levéltári kiadványsorozat nyitókötete, amelynek címe: A történelem sodrában. December közepén elhagyta a nyomdát a sorozat második darabja is: Kaczúr István: A kubikos (Apám regénye) címen. A kötet szerkesztője Labádi Lajos, műszaki szerkesztője Kálmánné Juhász Éva, a borítót tervezte Szeri László.

X. Közművelődés

Rendezvények

1978-tól folytatjuk azt a tradíciót, hogy minden évben megrendezzük a megyei levéltári napokat. 2009 októberében immár harminckettedik alkalommal került sor e rendezvénysorozatra. A levéltári napok támogatói voltak Csongrád Megye Önkormányzata, Csongrád Megyei Honismereti Egyesület, Lengyel-magyar Kulturális KHE, Makó Város Önkormányzata, Móra Ferenc Múzeum, NKA Levéltári Szakmai Kollégiuma, Öttömös Község Önkormányzata, Szegedi Lengyel Önkormányzat és a Zentai Történeti Levéltár. 2009. október 12-én Szegeden a Móra Ferebc Múzeum dísztermében Zakar Péter történész, Csongrád Megye Önkormányzatának alelnöke nyitotta meg került a rendezvénysorozat. Az Oltvai Ferenc-díj, – amelyet Labádi Lajos szentesi levéltár-igazgató, és a Csongrád Megyei Honismereti Egyesület díszoklevelének, amelyet Georgiades Ildikó a csongrádi levéltár igazgató asszonya kapott meg – átadását követően kezdődtek meg az előadások az 1848/49-es magyar szabadságharc ismert és ismeretlen lengyel hősei címmel. (Előadók: Kovács István, Bona Gábor, Kedves Gyula,

Hermann Róbert, Pelyach István. Az ülést vezette és zárszót mondott Zakar Péter.) A következő napon Makón folytatódott levéltári rendezvényünk. A matiné témája Debreczeni Bárány Ágoston és Torontál vármegye volt. (Előadók: Marjanucz László, Németh Ferenc (Újvidék), Bálint Aranka (Nagybecskerek), Gilicze János, Halmágyi Pál. Az ülést vezette és zárszót mondott Blazovich László.) Október 14-én helytörténeti matinét rendeztünk Öttömösön. (Előadók: Berta Tibor, Nagygyörgy Zoltán (Horgos), Fodor Ferenc, Farkas Csaba, Polner Zoltán. Az ülést vezette és zárszót mondott Varsányi Attila.) Október 15-én Zentán rendeztük meg a legnagyobb érdeklődéssel várt levéltári napot Impérium váltás Vajdaságban (1944) címmel. (Előadók: A. Sajti Enikő, Matuska Márton (Újvidék), Zoran Janjetovic (Belgrád), Molnár Tibor (Zenta), Pál Tibor (Újvidék), Slobodan Bjelica (Újvidék), Mezei Zsuzsanna (Újvidék). A vendégeket köszöntötte Biernacki Karol. Az ülést vezette és zárszót mondott Fodor István a zentai levéltár-igazgatója.) Úgy érezzük, hogy ez a nap áttörést jelentett az 1940-es évek délvidéki véres események történeti megítélésében.

2009. áprilisában a levéltár berkein belül megalakult a Csongrádi Helytörténészek Baráti Köre. Összejöveleikhez a levéltár biztosít lehetőséget, munkájukat, kutatásaikat támogatjuk. Az Oppidum Csongrád Alapítvány által indított Oppidum Csongrád című helytörténeti periodika nyújt számukra publikálási lehetőséget.

A Csongrád Megyei Honismereti Egyesület áprilisban rendezte meg első megyei honismereti versenyét. A támogatók között több levéltár is részt vett (Szeged, Hódmezővásárhely, Szentes), saját kiadású könyveket ajánlva fel a verseny győzteseinek. A csongrádi levéltár munkájával, az Oppidum Csongrád Alapítvány kiadványaival támogatta a rendezvényt. 2009. novemberében kiállításunkhoz kapcsolódóan „Múltunk ujjlenyomatai – csongrádi pecsétek.” címmel rendeztünk előadást. Meghívott előadó Ujszászi Róbert numizmatikus volt.

2009. április 30-án Varsányi Attila nyitotta meg a vásárhelyi Tornyai János Múzeum Portrék Hódmezővásárhely történetéből című legújabb helytörténeti kiállítását, melyhez kapcsolódva Varsányi Attila a múzeum kiállítótermében június 11-én Soós István polgármesteri időszakát (1918–1935) elemző helytörténeti beszélgetésen is részt vett Lázár János vásárhelyi polgármesterrel, országgyűlési

képviselővel. A levéltár e kiállítás anyagához saját gyűjteményéből is kölcsönzött darabokat.

Gilicze János bemutatta Rozsnyai János „Vizek között” című könyvét a József Attila Múzeumban, és a maroslelei könyvtárban, valamint megnyitotta a Rónay emlékszoba állandó kiállítását Kiszomboron.

Kiállítások

2009-ben Csongrád Megye Önkormányzata Lengyel évet rendezett. Az egész éves rendezvénysorozat keretében a megye összes középiskolájában bemutatásra került a "Fejezetek a lengyel-magyar közös történelemből" című vándorkiállítás, amelyet 2008-ban Biernacki Karol és Bagi Zoltán kollegáink készítettek.

2009 márciusban másfél napos rendezvénysorozaton belül nyílt meg Csongrádon a lengyel-magyar kapcsolatokat bemutató kiállítás. A kiállítást dr. Biernacki Karol, a megyei levéltár igazgatója nyitotta meg. Ezt megelőzően Andrzej Wajda: Katyn című filmjét nézhették meg a csongrádi középiskolás diákok. Másnap dr. Kovács István volt krakkói konzul tartott előadást, „Egy a lengyel a magyarral. Lengyelek a magyar szabadságharcban.” címmel.

2009. szeptember 12-én nyílt meg a megyeháza aulájában A lengyel menekültek Magyarországon (1939-1945) című kiállításunk. A kiállítást Biernacki Karol, Bagi Zoltán és Berta Tibor készítették. Szeptember 26-án Makón a Honvéd nap alkalmából került bemutatásra ez a kiállítás. A lengyel és magyar nyelvű kiállítás bemutatásra került már Lengyelországban is több helyen.

Csongrádon novemberben „...saját kezem aláírásával s szokott pecsétemmel meghitelesítve bizonyítom...” Pecsétek a csongrádi levéltárban címmel nyílt kiállítás. A kiállítást Apró Erzsébet szakfelügyelő a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltárának főlevéltárosa nyitotta meg. A rendezvényen közreműködött: Varga Zsuzsa, Csák László és Krokavec András.

A Makói Fióklevéltár kamara kiállítás rendezet a Makói József Attila Múzeummal közösen az óföldreáki szociális intézmény névadó ünnepségére.

Hódmezővásárhelyen továbbra is működnek állandó kiállításaink: Hódmezővásárhely a századfordulón, a Nagy György-emlékszoba és a Szeremlei-

emlékkiállítás. Ezen állandó kiállításokon – igény szerint – szakszerű vezetést is biztosítunk.

Szentesi kollegáink a Hadtörténeti Intézet és Múzeum munkatársainak felkérésére anyaggyűjtést végeztek a volt szentesi huszárlaktanya új állandó kiállításának elkészítéséhez (1848-tól napjainkig). A kiállítás megnyitására 2009. április végén került sor. Igen sok levéltári anyag másolatba bekerült a tárlatba. A volt állandó levéltári helytörténeti kiállítás helyén – a múzeummal közösen – megrendeztük A református algimnáziumtól az állami főgimnáziumig című helytörténeti tárlatot, amely a szentesi Horváth Mihály Gimnázium 150 éves történetét mutatja be. Kiemelt teret kapott a névadó történetíró-püspök munkássága, bemutatva a helyi levéltárban és a múzeumban őrzött értékes relikviáit.

XI. Szakkönyvtár kezelése

A levéltárunk könyvtára számára vásárolt és ajándékba kapott könyvek, valamint folyóiratok számítógépes katalogizálása megtörtént.

Sajnos a könyvek, és folyóiratok beszerzésére fordítható keretösszeg szűkös volta nagyon leszűkíti vásárlási lehetőségeinket. Pedig minimális követelmény lenne, hogy az évtizedes sorozatok ne szakadjanak meg, illetve a legfontosabb szaktudományi kiadványokat beszerezhessük. Ez évről évre egyre nehezebb, szinte lehetetlen. Így arra hagyatkozhatunk csupán, hogy csere- és ajándékkönyvekkel próbáljuk meg gyarapítani könyvtárainkat. Szerződésünk a Könyvtárellátóval a korábbi évekhez hasonlóan folyamatos.

A hálózat könyvtári munkájának irányítását és koordinálását dr. Szántó Tiborné végezte.

XII. Anyakönyvi másodpéldányok kezelése

Anyakönyvi másodpéldányok kezelésével kapcsolatos feladatokat csak Szegeden végzünk. Amint ezt minden évben leírjuk az utólagos bejegyzések sok éves elmaradását 2009-ben sem tudtuk feldolgozni, mivel ezt a feladatot csak egy ember végzi töredék munkaidőben.

XIII. Nemzetközi kapcsolatok

2009 márciusában ünnepélyes keretek között együttműködési szerződést kötöttünk a Nagybecskereki Történeti Levéltárral. A szerződést megkötését követően szakmai megbeszélést folytattunk, amelyen a zentai és a szabadkai kollegák is részt vettek. 2009 ősszén részt vettünk a Szabadkai Levéltár második levéltári napján. A Zentai Történeti Levéltárral a kapcsolatunk élő. Ezt bizonyítja a már említett Zentán rendezett nagy visszhangot kiváltó, nagysikerű levéltári napunk is. Rendezvényeinken rendszeresen részt vesznek a zentai, szabadkai illetve a nagybecskereki levéltáros kollegák is.

Szeged, 2010. január 31.

Dr. Biernacki Karol
igazgató